

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

167. An Novitius possit condere testamentum, servatis tantum
solemnitatibus juris Ecclesiastici, non autem Civilis; & quid de Clericis ex
testamento confecto ab ipso sine forma juris Civilis potest ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

§. 2. & in R. Iublaum, si postea illud non lucretur, non reincident tamen in censuras, & liber remanet à reſeruatione; ergo idem dicendum erit de Nouitiis vi priuilegiorum absolutis, cum eadem militet ratio.

RESOL. CLXVII.

An Nouitijs possit condere testamentum, seruatis tantum solemnitatibus iuris Ecclesiastici, non autem Civilis? & quid de Clericis?

Et notatur, quod heres alicuius Nouitij, vel Clerici ex testamento confecto ab ipso sine forma Iuris Civilis potest in conscientia hereditatem adire, & possidere. Etiamque aduertitur Nouitium Societatis IESV, etiam si possit validè condere testamentum, peccare tamen venialiter, si hoc faceret absque licentia Superioris.

Et queritur, An Patres Societatis IESV, qui post annum Nouitiatuſ emittunt tria vota substantialia, possint validè testari absque licentia Superioris?

Et quid est agendum, si talis Religiosus licentiam non petierit, sed factò testamento mortuus est, possit-ne Superior testamentum sine sua licentia factum rescindere?

Et docetur Collegia, & domos professus Societatis IESV, posse heredes institui sine ab aliquo suo Religioso, siue ab extraneo, & professus Societatis IESV, tantum esse incapaces successioneſ ab intestato.

Et notatur de usufructu testamentaria fieri posse à Nouitijs, non obstante Concilio Tridentino, sess. 25. c. 16. de reformat. Ex part. 9. tract. 9. & Milc. 4. Resol. 16.

Sup. hoc in R. 1. not. seq. & in cod. §. §. 1. **A**ffirmatiuè respondent Praepositus, Anchranus, Suarez, Tapia, Molina, & Azorius apud Sanchez lib. 7. in Decal. cap. 3. numero 19. ea diſcreti ratione, quod Nouitij inter personas Ecclesiasticas computantur, gaudèntque priuilegio fori instar Ecclesiasticarum, & quod militi militiæ celestis non debet denegari, quod conceditur militi militiæ armatæ, iuxta Glossam. l. miles. v. facere. ff. de re iudic. nimirum vt possit facere testamentum absque forma solemnii iuris civilis. Et hanc opinionem esse probabilem putat Vvadingus, tract. de contr. disput. 4. dub. 5. §. 1. numero 2. & Pellizarius in Man. Regular. tom. 1. tractat. 2. cap. 7. quest. 13. Sed ipsi merito negatiuè sententiæ tanquam probabiliori adherent, & docet etiam Castrus Palauſ tom. 3. disp. 1. punct. 14. num. 2. Quod probatur: nam licet probabiliter asseruerint Ferdinandus Vasquius, lib. 3. de creat. success. §. 22. num. 37. cum sequentibus. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. capite 16. & alij Clericos in testamentis non teneri seruare formam à iure civili statutam. Tamen magis probabiliter contrarium docuit Sanchez in Summ. tom. 2. lib. 7. c. 3. n. 20. Molina disp. 133. Vasquez in p. 2. disput. 167. Salas de legibus. disp. 14. sect. 8. cum alijs ex fundamento passim à Theologis recepto in materia de Legibus, quòd Clerici teneantur legibus Principum secularium, quando sunt generales pro tota communitate, & non disponunt directè de clericis, aut rebus eorum, nec aliquid continent, aut sacris Canonibus, aut statui Clericorum repugnans, vt satis declaratur cap. 1. de noui operis nunciacione, & innuitur in cap. Innotuit, de arbitris: atqui leges irritantes Testamentaria sine certa solemnitate sunt istius generis: ergo iis tenentur Clerici.

2. Dices primò: Personæ supradictæ sunt à seculari potestate exemptæ: ergo non possunt eius legibus obligari: hoc est argumentum Vasquij. Res-

pondetur negando consequentiam; quia etiam si sint exemptæ; propter conformitatem tamen cum cæteris Reipublicæ in qua viuunt, membris, voluit Ecclesia eos obligari legibus totius Communitatis, quando concurrunt quæ in probatione alsumpsimus.

3. Dices secundò Ecclesia in cap. Cùm esses de testament. reduxit eos ad solemnitates iuris gentium. Respondetur, Capitulum cum esses, ex communi sententia, & praxi tantum habere locum in terris temporali Pontificis iurisdictioni subiectis; extra verò illas, nec Laicos, nec Clericos, nisi specialia Regnorum statuta, aut consuetudines legem civilem abrogauerint, dispositioni illi esse posse conformate. Et fortè, cum Suarez, existimauerit dispositionem istius capituli esse pro omnibus Clericis, vt multi sentiunt, consequenter negauit testamentaria Clericorum cum sola solemnitate istius capituli facta censi debere irrita: in materia verò de legibus aliam, & communiorem secutus sententiam, dicit Clericorum testamentaria (ad causas scilicet profanas; ad pias enim aliter iudicandum) sine solemnitate iuris civilis esse irrita.

4. His tamen non obstantibus nota, quod heres alicuius Nouitij, vel Clerici, ex testamento confecto ab ipsis sine forma iuris civilis, potest in conscientia hereditatem adire, & possidere statim probabilitate opinionis asserentis, vt supra vltimè est, Nouitios, & Clericos posse testari absque solemnitate requisita à iure civili, licet ego, vt dixi, contrarium teneam.

5. Notat verò Castrus Palauſ tom. 3. disput. 1. punct. 14. numero 15. Nouitium Societatis IESV, etiam si possit validè condere testamentum; peccare tamen venialiter si hoc faceret absque licentia Superioris.

6. Sed hic obiter oritur difficultas, an Patres Societatis IESV, qui post annum Nouitiatuſ emittunt tria substantialia vota, possint validè testari absque licentia Superioris? tale testamentum esse invalidum putat Molina disp. 139. Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 5. Sed Suarez tom. 4. lib. 4. cap. 6. Sanchez, & Azorius, quos citat, & sequitur Vvadingus, vbi supra, §. 2. contrarium tenent: docent enim validè eos testari, sine licentia Superioris. Et ratio est, quia qui validè de suis rebus disponit inter viuos, validè quoque disponit in morte, nisi specialiter à iure recedatur inhabilis ad testandum; atqui nullum ius peculiariter reddit Scholasticos Societatis inhabiles ad disponendum per testamentum, magis quam inter viuos.

7. Dubitari autem potest, an illicitè testentur? Respondetur: Si testamentum condant cum animo Superiori illud subdendi, vt ipse, si velit approbet aut reiciat, nec velint effectum fortiti, nulli ex consensu Superioris, non videntur peccare: quia sicut possunt Superiori tradere quancumque aliam suæ voluntatis declarationem inter viuos, vt approbet, vel improbet, ita & possunt voluntatem dispositionis post mortem. Verum si facerent testamentum sine animo subiiciendi Superiori, sed absolute exequenda sine licentia; præcudubio peccarent contra promissionem, & etiam votum paupertatis, volendo exercere actum dominij, qualis est testamenti confectio independentè à voluntate Superioris.

8. At quid dicendum si talis Religiosus ex Societate licentiam non petierit, sed factò testamento mortuus sit, possit-ne Superior testamentum sine sua licentia factum rescindere? Suarez tom. quarto, de Religion. libro quarto, de Institut. Societatis IESV, capite 6. docet omnino id posse idènticè existimat de omnibus dispositionibus, etiam inter

De Dubiis Regular. Res. CLXVIII. &c. 111

inter viros factis; quia licet putet validè donare inter viros Scholasticum, tamen addit, donationes tales esse infirmas, siue ad arbitrium Superioris reuocabiles, & omnes contractus sine licentia initos esse rescindibiles. Quia in re Suarez auctoritatem magnifacio, & potuit fieri, vt Ecclesia tali conditione dominium reliquerit illis, vt non solum peccarent alienando sine licentia, sed etiam vt tales contractus essent à Superiore rescindibiles. Sed non video sufficiens fundamentum hoc asserendi; quia positum (ex mente Suarez, Sanchez, & aliorum multorum) quòd votum paupertatis faciat tantum, vt illicite usurpetur dominium à Religioso sine licentia Superioris, valida tamen sit illa translatio dominij quantumuis peccaminosa; non possumus asserere donationem semel validam contra naturam suam fieri reuocabilem ad arbitrium Superioris, nisi lex specialiter id statuatur, sola enim prohibitio donationis non est sufficiens fundamentum: cum donationes aliae, quae sunt illicite, sint tamen plerumque irrevocabiles; & ita temperanda cum aliqua distinctione sententia illa videtur. Si enim Religiosus talis testamentum condens, moritur antequam illud Superiori ostenderit, Superiorem dico posse presumere eum voluisse, vt subderetur, & reuocari possit; & tunc rescindet validè, & in tali casu succedet illi ab intestato, non à societate, sed ab amicis: & quòd ad illam presumptionem procedit opinio Suarez. Si verò ex circumstantiis appareat noluisse Superiori ostendi, aut ab eo reuocari dico esse validum, & firmum, & haeredes institutos succedere. Hoc vsque Pater Vvadingus ex societate. Sed quia sunt materiae propriae, & individualiter spectantes ad dictam Religionem, meum iudicium non interponam, solum referre volui quid ipsimet sentiant. Et idè ne deseras recognoscere Cardinalem Lugo de Iustitia tom. 2. disputatione 3. num. 79. Pellizarium in Manuali Regularium tome primo, tractatu quarto, capite secundo, sectione secunda, numero 159. & 160. Sicut etiam facio de alia questione; nam Sanchez libro 7. de precept. capite 27. num. 24. licet Collegia, & domos profellas Societatis Iesv, concedat posse haeredes institui, siue ab aliquo suo Religioso, siue ab extraneo, & in hoc puncto veritatem attingat; tamen negat Coadiutorem formatum, aut profellum Societatis posse haeredem institui, & in hac parte nihil nos differre ab ordine Sancti Francisci, legatum aliquod fatetur posse personis particularibus relinquere, illudque acquiri Collegio, ac domui in qua persona illa habitat. Cum Sanchez consentit Layman libro 3. tractatu 5. capite 5. numero 4. Sed Pater Vvadingus tractatu de controuers. disputatione quarta, dubio quinto, §. 4. numero 5. putat omnino probabilis Profellos Societatis tantum esse incapaces successione ab intestato; & circa successiones eodem modo se habere Profellos Societatis, quo se habent omnes Religiosi in Gallia, qui ab intestato non succedunt, sed tantum ex testamento: possunt ergo Profelli Societatis haeredes testamenti institui, sicut Religionum aliarum Profelli, & Collegia, vel domus profellae possunt eorum nomine hereditatem adire. Probat hoc Vvadingus pluribus rationibus.

9. Nota tamen contra Castillum de usufructu lib. 1. cap. 65. numero 7. Gutierrez, Spino, & alios, testamentum fieri à Nouitiis, non obstante decreto Concilii Trident. sess. 25. c. 16. de Reform. quia vident. solum loquitur de contractibus inter viros, & irrevocabilibus natura sua: Tum quia verbum renunciatio, & obligatio hoc proprie significat. Tum quia loquitur Concilium de renunciatione, seu obligatione, quae necessariò professione facta esset effectum habitura; Tom. VII.

vt constat ex illis verbis, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri nisi secuta professione, aliter verò facta, &c. Deinde quia in testamento cessat finis huius decreti, qui fuit, ne vi renunciationis factae impediretur Nouitiis à libero Religionis egressu, quòd in testamento nunquam contingere poterat, cum semper liberum fuerit nouitio illud reuocare. Et ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Castrus Palaus tom. 3. disp. 1. punct. 14. num. 11.

RESOL. CLXVIII.

An Nouitiis etiam Patrum Minorum, & Capuccinorum possit in suo testamento reseruare electionem puellarum, quibus suis haeres debet quotannis soluere certam pecuniariam summam?
Et an supradicta nominatio puellarum debeat fieri cum licentia Superioris? Ex p. 3. tr. 2. Res. 74.

§. 1. Negatiuè respondet Politius in Regul. Cap. 6. num. 77. & alij, qui docent supradictos Religiosos non posse suscipere vltimarum voluntatum executionem, ex Clem. Exiui §. proinde, de ver. significat.
2. Sed ego contrarium puto, etiamsi Nouitiis sit ex FF. Minoribus, seu Capuccinis, quia in tali casu cessat ratio d. Clem. non enim ad sunt litigia, & pecuniarum contractiones, seu administrationes. Nota tamen quod supradicta nominatio puellarum debet fieri cum licentia Superioris. Et hæc omnia docet Bartholomæus de Vecchis in praxi Nouitiorum, disputat. 8. dub. 13. n. 2. & alij penes ipsum.

Sup. hoc quod hic docetur late in 10.6. tr. 9. Res. 15.
Sup. hac nominatione in §. vlt. R. nor. præteritæ, & in alia eius annot.

RESOL. CLXIX.

An licitum sit Religioso suum testamentum ante professionem factum declarare? Ex part. 3. tractatu 2. Resol. 75.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Miranda in manuali Pralat. tom. 1. quest. 23. art. 10. & alij penes Gasparum Thesaurum in 99. forens. q. 56. num. 3.
2. Sed contrariam sententiam, meritò tenet Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 27. numer. 197. Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 5. quest. 1. numero 14. & alij, quos nouissimè affert Bartholomæus de Vecchis in praxi nouit. disput. 18. dub. 12. num. 2. quibus ego addo Hieronymum Rodriq. in compend. 99. Regular. resol. 101. n. 50. qui citat Sanch. in summ. tom. 2. lib. 7. cap. 11. num. 16.
3. Dico igitur posse Religiosum, etiam minorem Capuccinum declarare suum testamentum ante professionem confectum, dummodò tale testamentum dubiæ, vel obsecræ voluntatis interpretari ne indigeat, & Religiosus declarationem verbis conuenientem proferat. Vide Gozadium consil. 41. num. 15. 16. & 17. Ratio est, quia in tali casu Religiosus non disponit aliquid, sed ostendit, quid actum sit in præteritum.

RESOL. CLXX.

An legitima debeat filijs statim post professionem Patris?
Vel in tali casu si non debeat legitima, obligentur filij alimenta à Monasterio petere?
Idem dicendum est, si filius Religionem ingrediatur.
Et an Religioso habenti Maioratum, fideique commissa